

نورۇل يوردى

نورۇل اوجاقلارنىڭ ناسىر افشارى بايلىرىمۇ

جلد : 2 — 22

تەشرىف ئاتى 1928
اۋن يىلى بىشى

صافى : 11 — 205

شمدی کچم یونان و رومانك اسباب سقوطنه:
سوزیمزه دوام ایتمه دن اول ، اك اسكى شرق
قوملى ايله یونان و رومانك سقوطلى آراسندهكى
فرقلرى قید ایتمك ایسترز . شرق قوملى ، یوقاریده
مفصلاً ایضاح ایتمكیمز سببلر دولایسیله یالکز
ماده دكل، معناده سقوط ایتملر . کندیلرندن
صوكره همان ایز براقیمزین غائب اولدیلر . شوله که،
اكر بز بونلر حقنده ینه یونان، روما و یهودی
منبرلرندن آلدیمز معلوماته دسترس اولامش بوانسه یق،
بونلرک موجودیتلرندن بیتله خبردار اولیه جقدق .
فارسی شاعر بو خصوصی نه کوزل تعریف
ایتمشدر :

از نقش و نگار درو دیوار شکسته

آثار بدید است ثناوید عجم را

بیقیق دیوارلر اوزرنده قالمش یازیلر و رسملر،
ایشته بوا سکی شرق مدنیتلرینك بیراقوب کیتمش
اولدقلری اثرلر ! !

حالبوکه روما و یونان بویله ی سقوط ایتمیلر ؟
بونلرک سقوطی صرف مادیدر . بونلر معنا حالا
یاشایورلر و بشریت دوردجه یاشایه جقلردر .
ارسطو و افلاطون، فیدیباس و هومر، مارق اورهل،
سیسه رون و پلینی هیچ تولورلری ؟

لاتین لسانی ، بتون قاتولیک جماعتلرینك کایسا
لسانیدر . بوا سان و قدیم یونانجه بونون آوروپا
و آمریقا مملکتلرندن حالا آنا لسانی درجه سنده
اوقوتولویور . روما قانونلری و بوا قانونلرک تاریخی،
کره ارضك هر طرفنده کی حقوق مکتبلرندن تدریس
ایدیلور . قدیم یونانستانك بیراقوب کیتمش اولدینی
ادبی ، فلسفی، صنایع اثرلر ، حالا بشریت ایچون
برر مکملیت انموذجلری در . اك اینجه وظریف
حسیاتك، اك یوکسک و درین فکرلرک ، اك مکمل
بر طرزده تجلیاتی نمونه لرینی بشریت حالا یونان
آثارنده آرایور . ایشته بوا یکی مملکتك بعدالموت
حیاتلری !

بونلر مادتا اولدقلری حالده ، معنأ عصرلردن بری
یاشایورلر و بشریتك معنویاتی اوزرینه درین تأثیرلر

اجرا ایلمکده درلر . دقت اولسون که ، یونان و روما
بوا بدیتلری بوبوک فاعلری و نامدار قوماندانلری
قدر عالم لرینه ، متفکرلرینه محرر و صنعتکارلرینه
مدیوندرلر . قلنچ له تأمین ایدلمش اولان غایه و فتح لر ،
قلم و فکرله تأیید اولنرزه ، قدیم شرق قوملرندن
اولدینی کی دوامی اولامازلر .

یونان و رومانك مادی سقوطلری اسبابنه کاتجه:
بواسبابی ینه بوجاعتلرک داخلی تشکیلاتلرندن آرا ملیدر .
تاریخ يك قاریشیق، يك معضل بر حاده در . مختلف
بعضاً یکدیگرینه متضاد ، بعضاً یکدیگرینی اکیال
و اتام و بعضاده تنقیص ایدیمی اجتماعی و حرفی
عواملك بموعه سیدر . علی العموم دنیله بیلیرکه ،
تاریخ هیچ بر زمان بر خط مستقیم اوزرینه یورومبور .
چیزدیکی ایز ، دائما معوج ، دائما قیورعلی در . زیره ،
تکامله و تعالی به طوغرو سوق ایدیمی عامللرک
تحت تأثیرنده اولدینی کی ، تدنی به طوغرو تحریک
ایدن عنصرلرک تأثیرندن ده آزاده دکلدر . اونك
ایچون تکامل ايله تدنی دائما یان یاه کیدر . بعضاً
بو تدنی عامللری اویله علتلر تولید ایدیلرکه ، تکامل
عنصرلری ایچون مبارزه به مجال قالماز و یاخود ، تکامل
عامللری اویله مانعه لره تصادق ایدیلرکه ، رفی غیرقابل
اولور و یابدینی مجادله ده ، مقصدك ضدی اولان
وسیلله لره مهاجمت ایتمک مجبوریتنده قالیر . مثلا
بر جماعت آراسنده اقلیت یوکسک بر رتبه تکامله
واصل اولور و اکثریت بونك خارجنده قالیر ،
طبیعتیله آرا لرنده کی آهنك بوزولور و ایکی
شقدن بریمی حاصل اولور : یا اقلیت کندی فکر
و امال لرینه اوبتایان جبری واسطه لر ايله اکثریتی
کندی مفکوره لرینه اطاعته اجبار ایدر و یاخود
کندی ذوقك و آرزوسنك ضدی اولان اکثریتك
فکر و امال لرینه تبعیت ایدر . و نتیجه ده ظاهراً
يك یوکسک مفکوره لر ، ایده آلر ايله مجهز کوروش
بر جماعت آراسنده مذکور مفکوره و ایده آلره
تماماً ضد اولان بر شکل حیات دوام ایدوب کیدر .
ایشته روما و یونان جماعتلری بویکی علتله
معلول ایدیلر . بوا یکی قومك تاریخلرینك متکامل

اولدینی آشکاردر . فقط عینی زمانده ، عضویتلرینک درینلکرنده اوله خسته لقلر طاشیورلردی که ، نهایت اولومه منجر اوله جقدی .

روما و یونان مدینلرینک اک بویوک عتلیری ، بومدینلرک اقلیت قلیله مدینتاری اولاسی ایدی یوقاریده کی غایت محدود بر زمهره جک یوکسک بر درجه تکماله وارمش ایکن ، کتله ناس جهالت ایچنده قیورانوب طورییوردی . حقیقتده ، مذکور اقلیت واصل اولدینی تکاملی بالذات بو اکثریتک زحمتی و مساعیسی سایه سنده تأمین ایتشدی .

مثلا معلومدرکه آطنه جمهورینده حاکم اولان زمهره هیچ بر زمان آتی یوز عائله یی تجاوز ایتمیشدر . بو آتی یوز عائله جمهوریتی اداره و جمهوریتک تأمین ایتدیکی بوتون مادی و معنوی فائده لردن استفاده ایتدیکی کبی علم ، فن و صنایعی کندی النده تکشیف ایتشدی . متباقی خلق کتله لری بونلرک اللرنده اسیر ایدیلر . وجهل ، جهالت ایچنده پویان اولارق اونلر ایچون چالیشیرلردی .

روما دخی عینی حالده ایدی . محدود بر آریستوقراسی زمهره سی ، کرک جمهوریت ، و کرک ایغیرطورلق دورلرنده حاکمیت و اداره یی کندی النده تمرکز ایتدیره رک ، کنیش خلق کتله لری اوزرنده تحکم ایتکده ایدی . بویکی دولته اکثریتک اسارت و فقری و بوا اکثریته یابنجی قالان متکامل براقلیت النده بولونان دولتک تحکمی اکثریتی هر نوع معنوی تکامل امکانشدن محروم ایدیوردی . بوسایه ده اقلیتله اکثریت آراسینده حصوله کاش اولان اوچوروم کیت کیده کنیشلادی ، درینلشدی . تدنی عاملی اولان بوحال ، روما و یونان مدینلرینی تالایچندن کیریوردی . زیرا ، ابتداده ، جاعتک بوتون زمهره لری ، بوتون طبقه لری عینی عرفانی سسویه ده بولندقلرندن و عینی ذهنیتی طاشیدقلرندن مشترک ایمانلره و عنعنه لره مالک ایدیلر . یکدیگرینه دها زیاده مربوط و دها صیقی علاقه لر ایله باغلی ایدیلر . حالبوکه تکامل و تعالی ، بو ایمانلری بو عنعنه لری ییقمقدن عبارتدی . فقط ، بو عملیه یالکیز ، جاعتک بر طبقه سنه منحصر قالدیغندن ، اسکی وحدت بوزولدی . متکامل اقلیت و یا خود عرفا ، اجداددن موروث خرافاتدن کندی قورتارارق عقل و فلسفه نکل تلقیناتنه تابع اولدی . فقط ، اکثریت عظیمه ینه

او خرافاتک ایچنده بوغولمقده ایدی . عرفاپک یوکسک و انسانی مفکوره لر ایله مجهز اولدی . حالبوکه ، خلق بو مفکوره لره تماماً یابنجی قالدی . اسکی بارباریزی محافظه ایتدی . اقلیت ، کندیسسی ایچون انسانی بر شکل حیات اویوردی . عزت نفس بشره . اویغون حقوقه مالک اولدی . اکثریت ایسه ، هر نوع حقوقدن محروم اولارق ، اسارت آلتنده بیراندی و بوسایه ده وطن دویغولرینه یابنجی قالدی .

بوصورتله اقلیتله اکثریت یالکیز یکدیگرینه یابنجی قالدیلر . آرالرینه خصومت ده کیردی . زیرا اکثریت اقلیتی آکلیله میوردی . آلتنک تری وجودینک قانی ایله یاشاتدینی و فقط کندیسنه یابنجی قالان بو اقلیتک تحکمی چکه میوردی . تکامل و تعالی عاملی اولان اقلیتی تأیید ایتکده کندیسسی ایچون هیچ بر منفعت کور میوردی . اکثریتدن محروم اولان اقلیت ایسه ، بوصورتله استنادکاهنی غائب ایدیور . و نهایت قوتی تشکیل ایدن اکثریتک باشنه کچمکه موفق اولان ماهر برینک تحت تحکمنه کیرمکه و حربی ایله برابر بوتون حقوقی غائب ایتکه مجبور اولبور ! بو ماهر بریسی [ژول سه زار روماده ، اسکندر کبیر یونانستانده] بر طرفدن اکثریتک سیاسی شعور سزلغنه ، دیگر طرفدن ده اقلیتک ، تحکم و تجربی اثری اولان ، اخلاقسزلغنه استناد ایدره رک ، شدتلی بر استبداد اصولی تأسیس ایتکه و بوصورتله جاعتک حیات منبعلرینی قورتارارق ایلری به طوغرو حرکتنه مانع اولقه موفق اولوبور !

ایشته روما و یونان تاریخلرینک مختصر افاده لری ! بو دوائلرک اتخاذا ایتش اولدقلری یول یاکلشدی . یونانیلر و رومانیلر ، فکر ساحه سنده پک یوکسک مرتبه لره واردیلر . فقط ، بو ساحه ، پک محدود اولان براقلیتک جولانکاهی ایدی . بونلر ظن ایتدیلرکه ، محیطسز فرد و جاعتسزده دولت یاشار . حالبوکه اسارت یالکیز باشنه اک صاغلام عضویتلری کیرمکه کفایت ایدن بر مؤسسهدر . ارسطو و افلاطون یونانستانده ، چیچهره و سه نهک روماده بر بست السانلر ایچون ایده آل بر جمهوریتله یوکسک اخلاق دستورلری دوشونورکن ، خلق کتله لرینک اسارت و جهالتلرینی طبیعی کوریورلردی . بویله بر مؤسسهی محافظه

کفایت ایدر . نسل که روما و بیزانس ایمپراطورلری
اویله اولدی . جرمن و تورک اقوامنک ضربه لرله
بو دولتر ساحه حیاتدن برده اودت ایتهمک اوزره
چیقارلدیلر .

فقط بونلرک ، فکر ساحه سنده بیراقوب کیتمش
اولدقلری دینه لر غائب اولدی . بالاخره دورا تباہی
تدقیق ایتدیکمز زمان کوره جکمزکی ، بودینه تراخراج
ایدیلرک یکیدن بشریت مال ایدیلنجه ، بوکون بیله
نمادی ایدن یکی دورک باشلانغینی تأمین ایده جکلر در .

ایده رک اکثریتی جهالت و تحکم آلتنده ملوتان
دولت لر ، حاکم اولان متکامل و متعالی اقلیته منسوب
افرادک اخلاق صلابت لری سایه سنده یالکیز برمدت
یا شایه بیلیرلر . زیرا ، تحکم ، تجبر ، اسارت
واکثریتک جهالتی ، اویله عامللر درک ، ارکچ اقلیته
منسوب افرادک اخلاق اوزرینه ده تأثیر اجرا ایتکدن
خال قالماز و نهایت اونی ده کیره رک کندی حاله
صوقارا و ایشته اوزمان ، خارجدن کلن برتکمه ویر
ضربه ، ایمچندن چورومش جماعتی بیقماق ایمچون

